

**NVE
NORGES VASSDRAGS-
OG ENERGIVERK**

**RETNINGSLINJER FOR BEREGNING AV
OVERFØRINGSTARIFFER
I SENTRAL- REGIONAL- OG DISTRIBUTJONSNETT**

Jfr. § 4-4b i forskriftene til energiloven

- MARS 1992 -

Disse retningslinjene erstatter utgave datert juni 1991.

1. Generelt

I henhold til forskriftene for energiloven skal netteier fastsette overføringstariffene slik at de over tid dekker kostnadene ved administrasjon, drift/vedlikehold og gir nødvendig avkastning på investert kapital.

Disse retningslinjene gir ingen eksakt beskrivelse av hvordan overføringstariffene skal beregnes. Hensikten er å slå fast en del prinsipper som dels gir omsetningskonsesjonærene grunnlag for å sette opp kostnadskalkyler, men som også introduserer prinsippet om punktavgifter.

Innføring av nye prisprinsipper skaper en del usikkerhet og uro i bransjen. NVE vil sterkt presisere at vi er inne i en tilpasningsperiode som vil strekke seg ut 1992 og trolig også gjennom 1993. Erfaringene i denne perioden vil bli nøye vurdert og tatt hensyn til i forbindelse med revidering av prinsippene. De erfaringene som høstes, vil også bli tatt med i betraktning når fornying av omsetningskonsesjonene skal skje i 1993. NVE vil i perioden frem til dette tidspunkt kontinuerlig vurdere hvilke vilkår som må settes i konsesjonene for å fremme en mest mulig effektiv kraftomsetning.

2. Krav til netteiere

Energiloven stiller følgende krav til netteiere:

- Retten til å få overført kraft i nettet er en grunnleggende forutsetning for at et effektivt kraftmarked skal kunne realiseres. Ledig kapasitet i nettet skal derfor kunne disponeres også av andre enn eiere. Prinsippet gjelder uavhengig av hvilket nettnivå det er tale om - sentralnett, regionalnett eller distribusjonsnett.
- Netteier plikter etter forespørsel fra kunder å forhåndsregne ledig overføringskapasitet for overføringer som er aktuelle. Dekning av det fremtidige overføringsbehov skal behandles i en langsiktig oversiktsplan for utvikling av kraftsystemet.
- Det er ikke anledning til å diskriminere mellom kunder eller kundegrupper. Dette innebærer blant annet at man har samme pris på samme tjeneste uavhengig av hvem som er bruker av tjenesten.
- Netteier har informasjonsplikt om hvilke overføringskostnader/tariffer som kan påregnes. Beregningsgrunnlaget for tariffene skal være tilgjengelig for kundene. Kunder/kundegrupper som ønsker informasjon om overføringstariffer for å kunne vurdere alternative kraftkjøps-muligheter, har krav på å få dette uavhengig av hvilket nettnivå kunden er tilknyttet.
- Netteier skal informere sine kunder om at NVE er klageinstans ved tvistesporsmål når det gjelder overføringskapasitet og beregningsmåten for tariffer.

3. Punktavgiftssystem

Punktavgiftsprinsippet introduserer en grunnleggende ny måte å beregne overføringstariffer på. Dette prinsippet innebærer at det kun skal være nødvendig med én avtale for å sikre den enkelte aktør adgang til hele landets nettsystem og derved også adgang til det nasjonale kraftmarkedet. Netteiere må nå innarbeide kostnader for kraftoverføring i overliggende nett i sine overføringstariffer slik at brukere av nettet blir presentert en samlet overføringstariff referert det utvekslingspunkt de er knyttet opp til.

Tidsplan

Punktavgifter innføres for Sentralnettet fra **1. mai 1992**. For regionalnett og distribusjonsnett bør dette skje **så snart som mulig etter 1. mai d.å., men innen 1. januar 1993**. Det er viktig at arbeidet med fastsetting av tariffer starter opp så snart som mulig for regionalnettene. For eiere av distribusjonsnett vil det ikke være mulig å beregne punktstariffer før regionalnettseier har gitt beskjed om hva tariffen blir for aktuelt utvekslingspunkt i regionalnettet. NVE vil derfor særlig følge opp tarifferingen i regionalnettene og påse at dette kommer hurtig på plass. **NB! Den totale kraftpris for leveranser fra regionalnettseiere må deles opp i pris for kraft og pris for overføring. For å synliggjøre dette skal kraft og transport faktureres hver for seg evt. spesifiseres hver for seg på fakturaen. NVE vurderer på sikt å gjøre dette kravet gjeldende også for eiere av distribusjonsnett.**

NVE vil understreke at regionalnettseiere har en klar **informasjonsplikt** overfor underliggende distribusjonsnett om hva dette innebærer i praksis og hvilke økonomiske konsekvenser det har både for overføringstariffene og løpende kraftavtaler. NVE forutsetter at det så snart som mulig startes opp reforhandling av løpende kraftavtaler med tanke på å skille ut overføringskostnadene. Utskilling av overføringskostnadene er nødvendig for å kunne inngå nye avtaler. Jo bedre regionalnettseiere og distribusjonsnettseiere kan samarbeide om innføring av de nye tariffingsprinsippene, desto hurtigere vil det nye prissystemet gli på plass og etablere **direkte** adgang til det nasjonale kraftmarkedet for de kundene som ønsker det.

Overgangsordninger

I den grad det er praktisk mulig bør netteiere tilrettelegge overgangsordninger i de tilfeller det gir store kostnadmessige forskjeller mellom gamle og nye avregningsprinsipper. Overgangsordningene bør være ut 1993.

Punktavgiftssystemet bygger på følgende prinsipper:

- * Alle netteiere må definere de tilknytningspunkter der det foregår utveksling direkte mot produsenter, forbrukere eller mot andre netteiere.
- * Overføringstariffene refereres tilknytningspunktene, og de skal være adskilte og uavhengige av kraftkontraktene.

* Overføringstariffene i de enkelte nett må være koordinerte, og det skal angis pris for hvert nettnivå. Den pris nettbrukerene ser i sine tilknytningspunkter skal dekke alle forpliktelser de har ved overføring av kraft i norske nett.

* Både innmating og uttak av kraft skal bære kostnader med nettene.

Det skal tas utgangspunkt i målt kraftutveksling (innmating og uttak) under høylast for det enkelte nettnivå. Netteiers egen produksjon og annen kraftutveksling skal behandles på samme måte som kraftutveksling for de øvrige nettbrukerne.

* Tariffene skal i størst mulig grad avspeile systembelastningen i nettene og bør ha følgende struktur:

- et energiledd (driftsavhengig) ledd - relatert til marginale tap i nettene
- et effektledd (residualledd) som sammen med energileddet skal gi netteierne nødvendig kostnadsdekning

Energileddet skal fremme en samfunnsøkonomisk tilpasning. Det er dette leddet i tariffen som skal gjenspeile belastningen i nettet. Energileddet bør være tidsdifferensiert etter følgende modell:

- høylast vinter
- lavlast vinter
- sommer

Effektleddet må fastsettes mest mulig **nøytralt**, slik at det i minst mulig grad påvirker den løpende drift og tilpasningen av det totale norske kraftsystem. For produksjon som mates direkte inn i distribusjonsnett, må effektleddet fastsettes slik at denne produksjonen ikke kommer konkurransemessig dårligere ut sammenlignet med kraft som mates inn fra overliggende regionalnett.

I tillegg kan det være aktuelt med et ledd som skal dekke kapasitetsbegrensninger (flaskehals). Det kan komme til anvendelse i situasjoner hvor kundenes overføringsbehov overstiger faktisk kapasitet i nettene.

* Tap i nettet

Netteier skal innarbeide tapet i tariffene - fortrinnsvis ved at marginaltapet inkluderes i energileddet og avregnes i forhold til spot-markedsprisen. Lokale tilpasninger tillates. Det vil særlig være aktuelt i distribusjonsnett.

Produksjonskapasitet som reduserer tap, skal godskrives tapsreduksjonen.

* For de beregnede tariffene kan det justeres for overføringskvalitet.

* Forbruk (last) som varig kan kobles ut av netteier på kort varsel (uprioritert overføring), skal ha redusert avgift når forbruket ikke er eller har vært dimensjonerende for nettet. Netteier må kunne foreta/beordre utkobling rutinemessig eller etter behov.

NB! Vedrørende tidsdifferensiering og tariffstruktur tillates lokale tilpasninger. Her er gjengitt de grunnleggende prinsipper det bør arbeides mot, men der det ikke er praktisk mulig eller hensiktsmessig, velger man den løsning som er best egnet. Netteiere må likevel vise imøtekommenhet overfor kunder som ønsker å få sine tariffert tilpasset disse prinsippene.

3.1 Kostnadskalkyle

Netteier skal for hvert **nettnivå** sette opp kostnadskalkyle hvor alle direkte og indirekte kostnader blir spesifisert. Kostnader for overliggende nettnivå og nettokostnader (inntekter minus kostnader) for bruk av andre tilkoblede nett skal spesifiseres og tas med i kalkylegrunnlaget. For fordelte kostnader (indirekte kostnader/felleskostnader) må fordelingsnøkler angis, og de skal begrunnes.

Det skal **kun** inkluderes kostnader som har direkte sammenheng med transport av kraft. Kommunale aktiviteter, f.eks. gate/veilys-kostnader o.l., skal ikke tas med i kalkylegrunnlaget for overføringstariffene.

Kostnader for de deler av nettanlegg som åpenbart er bygget for bare å fremføre produksjon, skal betraktes som produksjonskostnader og henføres til forretningsområde produksjon.

Kostnader som også kan inkluderes i tariffene:

- * Årlige kostnader i forbindelse med stedlig tilsyn.
- * Måling og avregning (NB! disse kostnadene kan ikke samtidig inkluderes i transaksjonskostnadene - jfr. pkt. 4 nedenfor).
- * Kostnader i forbindelse med enøk-virksomhet - dvs. kostnader som følger av energiloven.
- * Eiendomsskatter

Enøk er i forskriftene knyttet til områdekonsesjon. Alle distribusjonsverk er derfor forpliktet til å drive enøk-virksomhet. For verk som ikke har områdekonsesjon, men som over år har bygget opp en betydelig enøkkompetanse, vil NVE legge opp til overgangsordninger. Dette vil bli fulgt opp fra sak til sak.

Avskrivninger

Det skal benyttes **lineære** avskrivninger i henhold til de avskrivningsplaner som går frem av publikasjon nr. 355-1989 utgitt av Norges Energiverkforbund. Avskrivningsgrunnlaget skal være **anskaffelseskost** (historisk kost-prinsipp). For Sentralnettet kan annuitetsprinsip-

pet aksepteres som avskrivningsprinsipp i en overgangsperiode.

Anleggsbidrag

Anleggsbidrag kan være et tjenlig virkemiddel ved nyanlegg til å gi brukerne signaler om kostnader i nettene, men det skal ikke benyttes på en slik måte at det systematisk fjerner all økonomisk risiko. NB! Prinsipper for bruk av anleggsbidrag skal gå frem av regnskapene - jfr. NVEs retningslinjer om årsoppgjør.

Avkastning

For verk som drives effektivt, kan avkastning beregnes av gjennomsnittlig investert kapital etter et historisk kost-prinsipp (gjennomsnitt av bokført verdi ved årets begynnelse og årets slutt). Med investert kapital forstås netto bokført verdi anleggsmidler (ex. kapitalplasseringer) pluss ikke rentebærende omløpsmidler (f.eks. kundefordringer). Dette inkluderer også anlegg under utførelse, men ikke dersom byggelånsrenter aktiveres.

Retningsgivende kalkylerente (maksimalsats): statsobligasjonsrente (effektiv rente) pluss 1 pst. risikopremie.

NB! Overgang til nye kalkyleprinsipper skal ikke føre til økning i prisene. Dette må netteiere særlig ta hensyn til når de bestemmer seg for nivået på avkastningskravet/kalkylerenten.

4. Transaksjonskostnader

Transaksjonskostnader er de merkostnader som påføres netteier som følge av en overføringsavtale utover de kostnader som ligger til grunn for beregning av overføringstariffen. Netteier vil kunne gjøre krav på godtgjørelse for dokumenterte merkostnader.

Slike merkostnader kan omfatte engangskostnader knyttet til etableringen av en overføringsavtale og årlige løpende kostnader knyttet til administrasjon og vedlikehold av overføringsavtalen.

Nivået på kostnadene, både etableringskostnader og løpende kostnader, vil avhenge av de krav overføringsavtalen og kjøpsavtalen stiller til måleutstyr, avregning og administrasjonsrutiner. Netteier kan ikke stille mer omfattende krav til rene overføringskunder enn de krav som stilles til tilsvarende kundegrupper der netteier også er kraftleverandør.

For netteiere som fortsatt beregner overføringstariffen med utgangspunkt i dekningsdifferansen (fra 1992 godkjennes dette kun unntaksvis av NVE, i klagesaker kreves kostnadsberegnet tariff), vil normale kostnader til måling, avregning og administrasjon allerede være inkludert i beregningsgrunnlaget. Det samme vil gjelde for netteiere som på andre måter innkalkulerer målings- og avregningskostnader i beregningsgrunnlaget. Er overføringstariffen beregnet på denne måten, vil det generelt kun være aktuelt med svært lave transaksjonsgebyr dersom ikke kunden selv ønsker å inngå en avtale som på vesentlige

punkter avviker fra standardiserte normer. *Transaksjonsgebyr eller andre særkostnader som belastes de rene overføringskunder, kan ikke settes høyere enn 5000 kr. pr. kunde pr. år. Nivået på gebyret er under vurdering.*

For større kunder som aktivt ønsker å utnytte det kortsiktige kraftmarkedet eller på andre måter har krav og ønsker som går utover de etablerte ordninger som gjelder for netteieres egne kraftkunder, må transaksjonsgebyr avtales individuelt basert på de kostnader som kan påregnes i hvert enkelt tilfelle. Netteier kan ikke ensidig kreve eksklusiv rett til å levere nødvendig utstyr og tjenester dersom andre kan levere slikt utstyr og tjenester til lavere kostnader.

5. Oppfølging/kontroll

NVE vil i sitt kontrollarbeid, oppfølging av klagesaker m.v. særlig legge vekt på om de priser (tariffer) som de enkelte netteiere krever, virker fornuftige og at kunder/kundegrupper ikke diskrimineres. En hovedhensikt er å sikre kostnadsriktige og stabile priser og en best mulig samfunnsøkonomisk utnyttelse av ressursene. I lys av dette vil det bli vurdert om innkalkulerte drifts-/vedlikeholdskostnader, fordelte kostnader, avkastning, avskrivninger og transaksjonskostnader synes rimelig dimensjonert.

6. Innsending av beregningsgrunnlag og overføringstariffer

Beregningsgrunnlag og overføringstariffer skal sendes NVE fortløpende etter hvert som netteierne får dette utarbeidet. I tvistesaker vil det kreves at tilfredsstillende dokumentasjon legges frem av netteier, herunder regnskap oppsatt i henhold til NVEs retningslinjer for årsoppgjør med tilhørende rapporteringsskjema. Rapporteringsskjema skal fylles ut fra og med regnskapsåret 1993. Inntil videre må man legge frem den regnskaps-dokumentasjon man har.

7. Endringer, presiseringer

NVE vil fortløpende vurdere behovet for endringer, presiseringer o.l. av retningslinjene. Disse vil bli meddelt i egne rundskriv.